

Warszawa, dnia 21 czerwca 2022 r.

KZBS/W/10/93/2022/MC

**Pan Kazimierz Kleina
Przewodniczący Komisji
Budżetu i Finansów Publicznych**

Szanowny Panie Przewodniczący,

W związku ze skierowaniem do Komisji Budżetu i Finansów Publicznych ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o finansowaniu społecznościowym dla przedsięwzięć gospodarczych i pomocy kredytobiorcom (dalej „Ustawa”) Krajowy Związek Banków Spółdzielczych („KZBS”) pragnie zwrócić uwagę na skutki, jakie dla całego sektora bankowego, w tym w szczególności sektora banków spółdzielczych, a także dla gospodarki kraju spowoduje wejście w życie Ustawy w uchwalonym przez Sejm kształcie.

Zarówno na etapie prac rządowych, jak i parlamentarnych nad Ustawą, KZBS w licznych pismach zwracał uwagę na konieczność przyjęcia takiej konstrukcji przepisów dotyczących pomocy kredytobiorcom, aby pomoc trafiła do osób faktycznie jej potrzebujących, które znalazły się w trudnej sytuacji ekonomicznej na skutek inflacji oraz podwyżek stóp procentowych. KZBS wskazywał także na przykłady konkretnych rozwiązań zawartych w Ustawie, które nie uwzględniają specyfiki funkcjonowania banków, a krótkie *vacatio legis* czyni niezwykle trudnym dostosowanie techniczne i organizacyjne banków do nakładanych na nie obowiązków. Niestety zarówno głos KZBS, jak również podobne głosy innych organizacji reprezentujących rynek finansowy zostały zignorowane na etapie prac rządowych, a także przez Sejm RP, stąd konieczność skierowania niniejszego pisma do Komisji Budżetu i Finansów Publicznych, której przedmiotem prac ma być Ustawa. KZBS liczy na to, że Szanowna Komisja weźmie pod uwagę nie tylko konieczność pomocy określonej grupie kredytobiorców, ale także przeanalizuje Ustawę w szerszej perspektywie, w szczególności pochyli się nad skutkami przyjętych rozwiązań dla systemu bankowego oraz gospodarki kraju.

Przede wszystkim wskazać należy, że przyjęte w Ustawie rozwiązania dotyczące zawieszenia spłaty kredytu hipotecznego mające charakter systemowy i skierowane praktycznie do wszystkich kredytobiorców, którzy zaciągnęli kredyty mieszkaniowe

udzielone w walucie polskiej jest niebezpieczne dla stabilności sektora bankowego oraz w szczególności dla małych banków spółdzielczych.

Skutkiem proponowanych zmian będzie obniżenie wyników finansowych banków. W konsekwencji przełoży się to negatywnie na możliwości powiększania przez nie funduszy własnych. Jest to szczególnie istotne dla banków spółdzielczych, dla których zasilanie kapitałów wypracowywanymi corocznie zyskami, jest praktycznie jedyną możliwością zwiększania ich bazy kapitałowej.

Biorąc pod uwagę powszechność oraz korzyści wynikające z przyjętego rozwiązania należy się spodziewać, że grupa osób, które z niego skorzystają będzie bardzo duża. Zgodnie ze stanowiskiem NBP z 24 maja 2022 r. odnośnie Ustawy przy obecnym poziomie stóp procentowych i założeniu, że z wakacji kredytowych skorzystaliby wszyscy kredytobiorcy, łączny koszt dla sektora bankowego z tytułu wakacji kredytowych przyznanych w latach 2022 – 2023 mógłby sięgać nawet 20 mld zł. W wielu przypadkach utrata przychodów banków związana z wejściem w życie Ustawy może oznaczać powstanie straty bilansowej, a w konsekwencji konieczność wdrożenia planów naprawy.

Zgodnie z założeniami Ustawy to wyłącznie sektor bankowy ma pokryć koszty pomocy kredytobiorcom. Należy jednak pamiętać, że **koszty te to nie tylko konieczność dodatkowych wpłat na Fundusz Wsparcia Kredytobiorców oraz utrata przychodów odsetkowych, ale także koszty dostosowania banków, a w szczególności ich systemów informatycznych, do nowych regulacji.** Wpłynie to negatywnie na wysokość oprocentowania oszczędności i spowoduje podwyższenie poziomu opłat i prowizji. Tym samym, to zarówno pozostali klienci banków, jak i pośrednio osoby nie korzystające z usług bankowych, pokryją koszty uprzywilejowania określonej grupy kredytobiorców. Straty poniosą także udziałowcy banków spółdzielczych, tj. ponad 900 tys. osób prywatnych, rolników, drobnych przedsiębiorców, itp. oraz ich rodziny, a w przypadku banków spółek akcyjnych ich akcjonariusze.

Zwracamy również uwagę na fakt, że skutkiem wprowadzenia rozwiązań ustawowych będzie także obniżenie płynności finansowej banków oraz ograniczenie możliwości kontynuowania akcji kredytowej, a w szczególności finansowania rozwoju gospodarki i inwestycji.

Należy także wskazać, że wakacje kredytowe w zaproponowanym kształcie w obecnych uwarunkowaniach makroekonomicznych mogą wpływać proinflacyjnie i niweczyć skutki działań podejmowanych przez NBP w celu walki z inflacją.

Na koniec warto wspomnieć, że zaproponowany w Ustawie kształt wakacji kredytowych jest nie tylko wysokokosztowy i utrudniać będzie dążenie do trwałego obniżenia inflacji, ale rozwiązanie takie jest również niesprawiedliwe społecznie. Wprowadzanie przywileju dla kredytobiorców, którzy zdecydowali się na zawarcie umowy na mieszkaniowy kredyt hipoteczny i obecnie odczuwają negatywne konsekwencje wzrostu stóp procentowych nie jest w pełni uzasadnione interesem publicznym. Interes tej grupy kredytobiorców jest przedkładany nad interes pozostałych kredytobiorców, a także nad interes deponentów, którzy od wielu lat doświadczają zjawiska ujemnych realnie stóp oprocentowania ich oszczędności.

W związku z powyższym KZBS proponuje wprowadzenie w Ustawie następujących zmian:

1. W zakresie wakacji kredytowych (art. 73 Ustawy) – określenie kryteriów ograniczających możliwość złożenia wniosku o zawieszenie spłaty kredytu wyłącznie do osób faktycznie potrzebujących pomocy, dla których w wyniku podwyżki stóp procentowych bieżąca rata kapitałowo – odsetkowa stanowi znaczne obciążenie w budżecie domowym.
2. Doprecyzowanie zakresu zwolnienia z opłat w ramach wakacji kredytowych (art. 73 ust. 8) – proponuje się, aby art. 73 ust. 8 Ustawy otrzymał następujące brzmienie *„W okresie zawieszenia, o którym mowa w ust. 7, konsument nie jest zobowiązany do dokonywania płatności z tytułu kapitału i odsetek”*.

W okresie zawieszenia wykonania umowy kredytobiorca powinien być zwolniony tylko z obowiązku zapłaty kapitału i odsetek. Natomiast pozostałe płatności wynikające z umowy powinny być przez kredytobiorcę regulowane. Przyjęte w Ustawie zasady stosowania zawieszenia spłaty kredytu hipotecznego skutkować będą utratą nie tylko wszystkich przychodów odsetkowych w okresie zawieszenia (kredytobiorca nie będzie zobowiązany bowiem do spłaty nie tylko kapitału, ale i odsetek, a odsetki nie będą mogły być kapitalizowane lub prolongowane do spłaty w kolejnych okresach), ale także przychodów z tytułu opłat pobieranych w okresie kredytowania, np. za inspekcję nieruchomości, inspekcję kredytobiorcy, zaświadczenie o wysokości kredytu itp., na co brak merytorycznego uzasadnienia. Większość umów kredytu hipotecznego zobowiązuje też kredytobiorców do posiadania w banku rachunku bankowego. Dodatkowo niektóre umowy zobowiązują kredytobiorcę np. do korzystania z karty płatniczej, tokena, karty kredytowej, ubezpieczenia, itp.. Wszystkie te koszty związane z usługami dodatkowymi wymaganymi umową kredytową, stanowią element całkowitego kosztu kredytu w rozumieniu art. 4 pkt 5) Ustawy o kredycie hipotecznym, jako zobowiązania wynikające z umowy kredytu hipotecznego. Nie ma żadnego merytorycznego uzasadnienia, aby w okresie zawieszenia wykonania umowy kredytobiorca nie ponosił kosztów rachunku bankowego czy też innych opłat.

3. Ograniczenie w zakresie umów kredytowych, które mogą podlegać wakacjom (art. 74 Ustawy) – Ustawa ma mieć zastosowanie do wszystkich umów kredytu hipotecznego zawartych przed 1 lipca 2022 r. Ponieważ umowy tego typu są umowami wieloletnimi, Ustawa będzie miała zastosowanie także do kredytów udzielanych 10, 15, czy 20 lat temu. Zdaniem KZBS ewentualne działania osłonowe, które złagodziłyby negatywne konsekwencje wzrostu stóp procentowych dla gospodarstw domowych, powinny być skierowane wyłącznie do tych kredytobiorców, którzy zaciągali kredyt w określonym odcinku czasu, np. od marca 2020 r., tj. po znaczącej obniżce stóp procentowych NBP.
4. Zapewnienie okresu na operacyjne i techniczne dostosowanie się banków do wdrożenia rozwiązań przewidzianych w Ustawie (konieczne będzie dostosowanie systemów informatycznych oraz opracowanie lub dostosowanie obowiązujących procedur). W związku z powyższym wnosimy o wydłużenie co najmniej do 30 dni *vacatio legis*, tak aby banki miały odpowiedni czas na przeprowadzenie działań dostosowawczych.

Na koniec wskazać warto, że Ustawa powinna być przedmiotem dogłębnej analizy Komitetu Stabilności Finansowej pod kątem skutków, jakie może generować w obecnym kształcie zwłaszcza, że Narodowy Bank Polski negatywnie ocenił (jak wynikało z dostępnych materiałów i dyskusji podczas prac sejmowych) przyjęte rozwiązania, co potwierdza słuszność uwag sektora bankowego.

W związku z powyższym, KZBS zwraca się z wnioskiem o podjęcie działań na rzecz weryfikacji rozwiązań przyjętych w ustawie i dokonanie w nich odpowiednich zmian tak, aby pomoc, zarówno w ramach Funduszu Wsparcia Kredytobiorców, jak i zawieszenia spłaty kredytu, trafiła do osób faktycznie jej potrzebujących a jednocześnie, aby przyjęte rozwiązania nie stanowiły zagrożenia dla stabilności systemu bankowego oraz nie miały charakteru proinflacyjnego. Poza wszelką wątpliwością należy też pozostawić bezpieczeństwo oszczędności ludności zdeponowanych w bankach.

Z poważaniem,

Prezes Zarządu KZBS